

(18. 1.)

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

(Ingezonden bij brief van 7 Februari 1920.)

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 286 der Zitting 1913—1914 en n°. 77 der Zitting 1917—1918.)

Gewijzigd ontwerp van wet.

Aan **artikel 24** wordt een tweede lid toegevoegd, luidende als volgt:

„Zoo één of meer hunner daartoe buiten staat zijn, wordt hiervan aan het slot van de beschikking melding gemaakt.”

Toelichting. Deze bijvoeging komt noodig voor en is in overeenstemming met artikel 358, tweede lid.

Artikel 27, derde lid, wordt gelezen als volgt:

„Het proces-verbaal wordt door de raadkamer vastgesteld en wordt, ten bewijze daarvan, door den voorzitter en den griffier zoo spoedig mogelijk na den afloop van het onderzoek ondertekend. Is één hunner of zijn beiden daartoe buiten staat, dan wordt daarvan aan het slot van het proces-verbaal melding gemaakt.”

Toelichting. Men vergelijkte artikel 320, waarmede artikel 27, derde lid, in overeenstemming dient te zijn.

In **artikel 31a** wordt onder *b*, in plaats van „waarbij hij of zijn raadsman tegenwoordig mocht zijn”, gelezen:

„waarbij hij of zijn raadsman de bevoegdheid heeft gehad tegenwoordig te zijn”.

Toelichting. De vervangen uitdrukking „tegenwoordig mocht zijn” zou ten onrechte kunnen worden gelezen in den zin van „eventueel tegenwoordig is”. Zij is thans verduidelijkt.

In **artikel 32** wordt, in plaats van „in het geval”, gelezen: „indien”.

Toelichting. De vervanging is uit aesthetisch oogpunt gewenscht.

Na **artikel 33** wordt ingevoegd een nieuw **artikel 33a**, luidende als volgt:

„Wordt eene vervolging niet voortgezet, dan kan het gerecht in feitelijken aanleg, voor hetwelk de zaak het laatst werd vervolgd, op het verzoek van den verdachte,

verklaren dat de zaak geëindigd is. De verdachte wordt gehoord, althans opgeroepen.

Het gerecht is bevoegd, de beslissing op het verzoek telkens gedurende een bepaalden tijd aan te houden, indien het openbaar ministerie aannemelijk maakt dat alsnog verdere vervolging zal plaats vinden.

De beschikking wordt onverwijld aan den verdachte beteeekend.”

Toelichting. Het nieuw voorgestelde artikel geeft den verdachte de gelegenheid steeds een verklaring uit te lokken, dat zijn zaak geëindigd is. Aan het eindigen der zaak verbindt het ontwerp verschillende rechtsgevolgen. Men zie b.v. de artikelen 89 en 552. Er moet derhalve worden gezorgd, dat het eindigen der zaak zoo noodig officieel wordt vastgelegd. Men denke b.v. aan de positie van een verdachte, in wiens zaak onbevoegdheid van den rechter, nietigheid van dagvaarding of niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie is aangenomen en die in afwachting is van een voortzetting, die wellicht nooit volgt.

Na de beteekening der beschikking, houdende verklaring dat de zaak geëindigd is, kan de verdachte enkel onder de voorwaarden, in artikel 256, eerste, tweede en derde lid bepaald, weder in rechten betrokken worden. Men zie dat artikel, gelijk het hieronder gewijzigd wordt voorgesteld.

In **artikel 37, eerste lid**, worden de navolgende wijzigingen aangebracht.

In plaats van „tijdens de dagvaarding ter terechtzitting” wordt gelezen:

„tijdens de kennisgeving van verdere vervolging of de dagvaarding ter terechtzitting”.

In plaats van „zoodra die dagvaarding is beteeekend” wordt gelezen:

„zoodra die kennisgeving of dagvaarding is beteeekend”.

De laatste zin wordt gelezen als volgt:

„Het openbaar ministerie geeft den voorzitter onverwijld schriftelijk kennis dat toevoeging moet plaats vinden.”

Toelichting. Het schijnt gewenscht het tijdstip dezer imperatieve toevoeging, los van een verzoek van den verdachte, c. q. te vervroegen tot de beteekening der kennisgeving van verdere vervolging. Anders zou de verdachte in sommige gevallen, in vergelijking met het bestaande wetboek (art. 132), er op achteruitgaan. De laatste zin van artikel 37, eerste lid, is thans aldus gelezen, dat hij ook het geval van kennisgeving van verdere vervolging bestrijkt.

Artikel 37, tweede lid, laatste zin, wordt gelezen als volgt:

„De laatste zin van het voorgaande lid is van toepassing.”

Toelichting. Het geldt hier enkel een quaestie van redactie.

In **artikel 38, eerste lid, onder a**, wordt, in plaats van „vóór de dagvaarding ter terechtzitting”, gelezen:

„vóór de kennisgeving van verdere vervolging of de dagvaarding ter terechtzitting”.

Toelichting. Het artikel dient in overeenstemming te worden gebracht met artikel 37, eerste lid, gelijk dat hierboven gewijzigd is voorgesteld.

Aan **artikel 46** worden drie nieuwe leden toegevoegd, luidende als volgt:

„Voor zoover dit dringend noodzakelijk is, kan tijdens het gerechtelijk vooronderzoek de rechter-commissaris, en overigens tijdens het voorbereidende onderzoek de officier van justitie, bevelen dat de raadsman geen toegang tot den verdachte zal hebben of dezen niet alleen zal mogen spreken en dat brieven of andere stukken, tusschen raadsman en verdachte gewisseld, niet zullen worden uitgereikt. Het bevel is slechts gedurende ten hoogste zes dagen van kracht, doch kan telkens voor gelijken termijn opnieuw worden gegeven. Van het bevel geschiedt schriftelijke mededeeling aan den raadsman en aan den verdachte.

De rechter-commissaris of de officier van justitie onderwerpt het bevel onverwijld aan het oordeel van de rechtbank, waartoe zij behooren, welke zoo spoedig mogelijk beslist, na den raadsman, indien deze zich daartoe anmeldt, te hebben gehoord. De rechtbank kan bij hare beslissing het bevel opheffen, wijzigen of aanvullen.

Alle belemmeringen van het vrij verkeer tusschen raadsman en verdachte, welke ingevolge een der beide voorgaande leden bevolen zijn, nemen een einde zoodra de beschikking tot sluiting van het gerechtelijk vooronderzoek overeenkomstig artikel 242 voor den officier van justitie onherroepelijk is geworden, of, in geval een gerechtelijk vooronderzoek niet heeft plaats gehad, zoodra de kennisgeving van verdere vervolging of de dagvaarding ter terechtzitting in eersten aanleg is beteekend.”

Toelichting. Artikel 46 van het gewijzigd ontwerp van wet geeft den raadsman van het begin van het voorbereidende onderzoek af onbepékt het recht tot vrij mondeling en schriftelijk verkeer met den verdachte. Twee gronden zijn daarvoor in de Memorie van Toelichting aangevoerd. In de eerste plaats is, met een beroep op Mr. A. A. DE PINTO, er op gewezen, dat de thans geldende regeling betreffende het verkeer tusschen raadsman en verdachte scheidt „eene stuitende rechtsongelijkheid tusschen den gevangenen en den vrijen man”. Immers dezen laatste kan niemand beletten om zich vrijelijk met zijn raadsman te beraden, zoo dikwijls hij zelf verkiest. En vervolgens is aangevoerd, dat de verdachte van den eersten aanvang van het onderzoek af in de gelegenheid moet worden gesteld op den loop daarvan invloed te oefenen, opdat alle ontlastende omstandigheden behoorlijk tot hun recht zullen komen. Daartoe kan hij gewoonlijk rechtskundigen bijstand niet ontberen.

Met alle erkenning van het gewicht dezer argumenten geloofde de ondergeteekende niettemin, dat met het oog op de ernstige praktische bezwaren, welke het recht van vrij mondeling en schriftelijk verkeer tusschen raadsman en gevangenen verdachte in bepaalde gevallen kan opleveren, dat recht aan eenige beperkingen dient te kunnen worden onderworpen. Wat die praktische bezwaren betreft behoeft men nog niet eens aan een eventueelen minder conscientieuzen raadsman te denken, al komt alles voor en al zou uiteraard een dergelijke raadsman aan artikel 46 bij uitstek de gelegenheid kunnen ontleenen om de strafzaak te doen mislukken, om getuigen en mede-verdachten te instrueeren, om tot het wegmaken van stukken van overtuiging mede te werken, om als tusschenpersoon te dienen voor het overbrengen van mededeelingen van of aan den verdachte en wat dies meer zij. Artikel 46 opent daartoe inderdaad bij uitstek de gelegenheid. Al zou redelijk vermoeden, ja zelfs zekerheid, bestaan, dat de raadsman zijn verkeer met den verdachte in bovenbedoelden zin

misbruikt, dan zou hem toch op dien grond zijn recht tot vrij verkeer met den verdachte niet mogen worden ontnomen¹⁾. Hieruit blijkt wel zeer duidelijk, dat op den regel van het artikel zekere uitzonderingen moeten worden mogelijk gemaakt.

Voorts is ook de conscientieuze raadsman, naar vrij algemeen wordt aangenomen, niet gerechtigd zijn cliënt onkundig te laten van hetgeen hem omtrent diens zaak is bekend geworden. Zijn er in eene zaak meerdere verdachten, die alle denzelfden raadsman hebben, dan zal dientengevolge het vrij verkeer tusschen raadsman en verdachte van zelf strekken om tusschen de verklaringen der onderscheidene verdachten tegenstrijdigheden, welke tot opsporing der waarheid zouden kunnen bijdragen, weg te nemen of te voorkomen. Wil de onderzoekende rechter of ambtenaar den verdachte voorloopig onkundig laten van den inhoud eener bepaalde getuigenverklaring, dan zal, voor zoover de raadsman met dien inhoud is bekend geworden, hetgeen niet steeds kan worden voorkomen, artikel 46 zijn streven verijdelen en daarmede wellicht het welslagen van het onderzoek in de waagschaal stellen. Ook hieruit blijkt, dat artikel 46 thans te ver gaat, waarbij nog moet worden bedacht, dat een listige verdachte den raadsman zelfs zijns ondanks aan zijne doeleinden kan dienstbaar maken. Schijnbaar onschuldige mededeelingen b.v., welke hij den raadsman verzoekt aan zijne familie te willen overbrengen, kunnen in werkelijkheid van den meest bedenkelijken aard zijn.

Het bovenstaande heeft uiteraard met name betrekking op dat stadium der zaak, waarin het bewijsmateriaal wordt opgespoord en gezift. Is eens het gerechtelijk vooronderzoek gesloten of, in geval een gerechtelijk vooronderzoek niet heeft plaats gehad, de kennisgeving van verdere vervolging of de dagvaarding ter terechtzitting in eersten aanleg beteekend, dan kan tegen het vrij verkeer tusschen raadsman en verdachte geen overwegend bezwaar meer gelden. Vóór die tijdstippen dient echter, naar het oordeel van den ondergeteekende, bij dringende noodzakelijkheid dat in het algemeen vrij verkeer aan zekere beperkingen te kunnen worden onderworpen. Voorgesteld wordt daartoe artikel 46 met drie nieuwe leden aan te vullen.

Zal nu dit voorstel niet weder opnieuw eene „stuitende rechtsongelijkheid tusschen den gevangenen en den vrijen man” kunnen vestigen? En zal aldus niet tevens het goed recht van den verdachte om op den loop van het onderzoek in zijne zaak invloed te oefenen, te zeer worden geknot? Over beide punten een enkel woord.

De ondergeteekende onderschrijft in het algemeen ten volle het beginsel, thans nedergelegd in artikel 46, en den regel, dat de gevangenen verdachte ten aanzien zijner verdediging niet in andere positie moet verkeereren dan de vrije. Doch deze regel lijdt eene noodzakelijke uitzondering, in verband juist met het feit, dat de eerstbedoelde verdachte, wellicht zelfs wegens dreigend gevaar voor collusie, is gevangengezet. Zou men den gevangenen verdachte willen toestaan om, gelijk dat den vrijen verdachte niet wordt belet, getuigen en mede-verdachten na den afloop hunner verhooren bij zich te ontvangen? Of zou men bijv. de briefwisseling van den gevangenen verdachte willen onttrekken aan de contróle van het gestichtsbestuur, bedoeld in artikel 70 van den algemeenen maatregel van bestuur van 31 Augustus 1886 (*Staatsblad* n°. 159), en hem derhalve op geheel gelijken voet als de vrije verdachte in de gelegenheid willen stellen om de pogingen der Overheid tot opsporing der waarheid te verijdelen? Dit kan toch moeilijk van den Staat worden verlangd. De positie van den gevangenen en die van den vrijen verdachte

¹⁾ „Liegen Tatsachen vor, welche die Annahme rechtfertigen, dass der Beschuldigte den Verkehr mit dem Verteidiger missbraucht, um durch Vernichtung von Spuren der Tat oder durch Beeinflussung von Zeugen oder Mitschuldigen die Ermittlung der Wahrheit zu erschweren, so kann der Richter anordnen, dass schriftliche Mitteilungen zwischen dem Beschuldigten und dem Verteidiger, deren Einsicht ihm nicht ermöglicht wird, zurückzuweisen sind und dass Unterredungen mit dem Verteidiger nur in seiner Gegenwart stattfinden dürfen.” Aldus § 148 van het Deutsche ontwerp.

Vaststelling van een Wetboek van Strafvordering.

kunnen ten deze niet geheel dezelfde zijn. Uit het feit, dat de eerste in het belang van het onderzoek of ten einde c. q. op hem straf of maatregel te kunnen toepassen, is gevangen-gezet, vloeit nu eenmaal zekere ongelijkheid van positie voort, welke men zal hebben te aanvaarden. Stuitend wordt die ongelijkheid eerst dan, wanneer zij zonder goeden grond wordt gevestigd. En de ondergeteekende meent hierboven te hebben aangetoond, dat er inderdaad voor belemmeringen in het vrij verkeer tusschen de buitenwereld en in het bijzonder den raadsman eenerzijds en den gevangen verdachte anderzijds goede grond kan aanwezig zijn. Alleen moet het recht van verdediging voldoende gewaarborgd blijven. Daartoe bepaalt het nieuw voorgestelde artikel 46, onder vooropstelling van den regel van vrij mondeling en schriftelijk verkeer, dat belemmeringen daarvan enkel mogen worden bevolen, „voor zoover dit dringend noodzakelijk is”. De dringende noodzakelijkheid is dus niet alleen voorwaarde, doch tevens maat voor de belemmering. Geen verbod dus van vrijen toegang, indien met een verbod om den verdachte *alleen* te spreken kan worden volstaan. Geen verbod van algeheele correspondentie, indien een verbod van gesloten correspondentie, van correspondentie, waarvan de kennismaking aan de autoriteiten niet vrijstaat, voldoende is. Tot zekere hoogte kan de verdachte ook in conferenties, waarbij een derde tegenwoordig is, en in open correspondentie met zijn raadsman wel de noodige inlichtingen geven en ontvangen, al kan voor iederen verdachte, zelfs een onschuldig verdachte, een rechtmatig belang bestaan om zijn raadsman ook alleen te spreken en met hem brieven te wisselen, zonder dat van den inhoud door anderen wordt kennis genomen. De belemmeringen van het vrij mondeling en schriftelijk verkeer dienen derhalve ook wat den duur daarvan betreft tot het strikt noodige te worden beperkt. Zij dienen een einde te nemen, zoodra het stadium der verzameling en zifting van het bewijsmateriaal aanvankelijk is afgesloten (art. 46, laatste lid, *nieuw*), en slechts voor een korten termijn (ten hoogste zes dagen ¹⁾: art. 46, tweede lid, *nieuw*) te worden bevolen, met mogelijkheid intusschen van het telkens opnieuw geven van zoodanig bevel. Aldus is getracht voor de onmiskenbare belangen der verdediging en het even onmiskenbaar belang van het algemeen gelijkelijk te waken en te beletten, dat de verdachte van uit de gevangenis de opsporing der waarheid verijdelt.

Terwijl artikel 46 hierboven reeds in het algemeen is toegelicht en overigens bij enkele lezing wel duidelijk zal zijn, moge ten slotte met name nog worden gewezen op den waarborg van het nieuwe derde lid, hierin bestaande, dat een bevel, medebrengende belemmering in het vrij verkeer tusschen raadsman en verdachte, onverwijld moet worden onderworpen aan het oordeel der raadkamer, die zoo spoedig mogelijk beslist, het bevel kan opheffen, wijzigen of aanvullen, na den raadsman, indien deze zich daartoe aanmeldt, te hebben gehoord. Aldus is eene automatische controle op het bevel geschapen.

In **artikel 60, tweede lid**, wordt, in plaats van „vermeldt”, gelezen:

„omschrijft”.

Toelichting. Een kwalitatieve aanduiding van het strafbare feit is niet voldoende. De feiten moeten worden opgegeven. Daarom wordt aan het woord „omschrijft” de voorkeur gegeven.

In **artikel 72, eerste lid, onder b**, wordt gelezen als volgt:

„b. behoudens het bepaalde bij artikel 19, tweede lid, indien op den verdachte bij de einduitspraak ter zake van het feit waarvoor de voorloopige hechtenis is bevolen, geen straf of maatregel of wel de maatregel bedoeld bij artikel 38 van het Wetboek van Strafrecht, wordt toegepast;”.

Toelichting. Na de hieronder voorgestelde wijziging van artikel 134, als een gevolg waarvan onder maatregel de plaatsing in een krankzinnigengesticht wordt begrepen, kan de redactie van artikel 72, eerste lid, worden vereenvoudigd.

In **artikel 72, laatste lid**, wordt, in plaats van „indien hem blijkt dat een ander college bevoegd is van het feit kennis te nemen”, gelezen:

„indien naar zijne meening een ander college wel bevoegd is van het feit kennis te nemen”.

Toelichting. Eene redactie op het voetspoor van artikel 70, tweede lid, verdient de voorkeur.

In **artikel 78, tweede lid**, wordt, in plaats van „vermeldt”, gelezen:

„omschrijft”.

Toelichting. Men vergelijkte de toelichting op de hierboven voorgestelde wijziging van artikel 60, tweede lid.

In **artikel 90, eerste lid**, wordt, in plaats van „levensgedrag”, gelezen:

„vroegere levensgedrag”.

Toelichting. De voorgestelde wijziging strekt om het artikel ietwat te verduidelijken. Aan het levensgedrag van den verdachte na de voorloopige hechtenis moet geen invloed op de toekenning van schadevergoeding toekomen.

In **artikel 97, eerste lid**, wordt, in plaats van „de officier van justitie die de in artikel 184, eerste lid, bedoelde vordering heeft gedaan”, gelezen:

„de officier van justitie die de in artikel 184, eerste lid, bedoelde vordering doet”.

Toelichting. Bovenstaande wijziging, van de zijde der Kamer in het Verslag aanbevolen, komt ook den ondergeteekende een verbetering voor.

In **artikel 100, eerste lid**, wordt, in plaats van „de officier van justitie die de in artikel 184, eerste lid, bedoelde vordering heeft gedaan”, gelezen:

„de officier van justitie die de in artikel 184, eerste lid, bedoelde vordering doet”.

Toelichting. Men zie de hierboven voorgestelde wijziging van artikel 97, eerste lid, en de toelichting daarop.

¹⁾ Men vergelijkte art. 334 van het Wetboek van Strafvordering.

In **artikel 103, eerste lid**, worden de navolgende wijzigingen aangebracht.

In plaats van „door het belang van het onderzoek” wordt gelezen:

„door het belang van de strafvordering”.

In plaats van „bij het gerecht bedoeld in artikel 116, laatste lid,” wordt gelezen:

„bij het gerecht op welks griffie de voorwerpen zijn overgebracht”.

Toelichting. De inbeslagneming moet ook gehandhaafd kunnen blijven, wanneer zij enkel strekt om de verbeurdverklaring, vernietiging of onbruikbaarmaking van het inbeslaggenomen voorwerp mogelijk te maken. Het is de vraag of de handhaving der inbeslagneming in dit geval „door het belang van het onderzoek” wordt gevorderd. Vandaar de voorgestelde veruiming van die uitdrukking.

De verwijzing naar artikel 116, laatste lid, is niet fraai. Zij is thans vervangen door een betere uitdrukking.

In **artikel 103, laatste lid**, wordt, in plaats van „binnen twee dagen daarna”, gelezen:

„binnen drie dagen daarna”.

Toelichting. Een beroepstermijn van drie dagen is meer in overeenstemming met andere bepalingen van het ontwerp. Men zie bijv. de artikelen 22, eerste lid, en 421, tweede lid.

In **artikel 116, laatste lid**, vervallen de woorden:

„binnen welks rechtsgebied de opsporing is geschied”.

Toelichting. De geschrapte woorden zijn overbodig en niet voor alle gevallen juist. Is bijv. de vervolging voor een kantongerecht reeds aangevangen, dan dienen de inbeslaggenomen voorwerpen op de griffie van dat kantongerecht te worden overgebracht, onverschillig waar de opsporing heeft plaats gehad.

Artikel 119 wordt gelezen als volgt:

„Bij de processtukken wordt eene lijst gevoegd, waarop de inbeslaggenomen voorwerpen als stukken van overtuiging worden vermeld.”

Toelichting. De redactie van dit artikel dient aldus te worden verruimd. Men vergelijk artikel 94.

In **artikel 133** wordt de punt vervangen door de volgende zinsnede:

„, voor zoover niet uit eenige bepaling het tegendeel volgt.”

Toelichting. De termijnen van invezekeringstelling, voorloopige hechtenis en van andere vrijheidsbeneming ingevolge eenige bepaling van het ontwerp zijn als regel in dagen uitgedrukt. Nochtans kan hier aan „vrije” dagen niet worden gedacht. Die termijnen gaan in op het oogenblik der tenuitvoerlegging. Men zie bijv. artikel 65, eerste lid. Een herinnering daaraan schijnt gewenscht.

Artikel 134 wordt gelezen als volgt:

„Onder maatregel worden mede verstaan de teruggave aan ouders of voogd zonder toepassing van eenige straf en de plaatsing in een krankzinnigengesticht overeenkomstig artikel 37, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht.”

Toelichting. Nu volgens artikel 345, tweede lid, van het gewijzigd ontwerp de krankzinnige c. q. niet zal worden vrijgesproken, doch, evenals tot dusver, ontslagen van rechtsvervolging, schijnt de reden, waarom blijkens de Memorie van Toelichting de plaatsing in een krankzinnigengesticht aanvankelijk niet als „maatregel” is aangemerkt, vervallen. Het begrip „maatregel” wordt in het nieuw voorgestelde artikel niet omschreven. Veiligheidshalve wordt echter daarin vastgelegd, dat mede de teruggave aan ouders of voogd zonder toepassing van eenige straf en de plaatsing in een krankzinnigengesticht overeenkomstig artikel 37, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht als maatregelen zijn aan te merken.

In **artikel 137a** wordt, in plaats van „ten behoeve van het onderzoek”, gelezen:

„ten behoeve van de strafvordering”.

Toelichting. De inbeslagneming kan geschieden zoowel ten behoeve van het onderzoek — hierbij is dus te denken aan voorwerpen, die kunnen dienen om de waarheid aan den dag te brengen — als, in ruimeren zin, ten behoeve van de strafvordering, dus bijv. om de verbeurdverklaring, vernietiging of onbruikbaarmaking van het voorwerp mogelijk te maken. Men zie artikel 94.

Artikel 138 wordt gelezen als volgt:

„Bij de beantwoording der vraag of eene zaak al dan niet is geëindigd, wordt het rechtsgevolg bij artikel 256 aan het bekend worden van nieuwe bezwaren verbonden, buiten beschouwing gelaten.”

Toelichting. Het geldt hier een verduidelijking van redactie.

In **artikel 147, eerste lid**, wordt, in plaats van „Wanneer de zaak aanvankelijk niet tot klaarheid kan worden gebracht”, gelezen:

„Wanneer de zaak aanvankelijk niet tot klaarheid kan worden gebracht of dit om andere redenen raadzaam is”.

Toelichting. Het instellen van een gerechtelijk vooronderzoek in kantongerechtszaken kan bijv. mede raadzaam zijn om met betrekking tot de persoonlijkheid van den verdachte gegevens bijeen te brengen. Men denke aan kinderkzaken.

In **artikel 154, eerste lid**, wordt, in plaats van „de officier van justitie die de in artikel 184, eerste lid, bedoelde vordering heeft gedaan”, gelezen:

„de officier van justitie die de in artikel 184, eerste lid, bedoelde vordering doet”.

Toelichting. Men zie de hierboven voorgestelde wijziging van artikel 97, eerste lid, en de toelichting daarop.

Artikel 171, tweede lid, wordt gelezen als volgt:

„Zij worden uit de leden der rechtbank door het gerechtshof voor den tijd van twee jaren benoemd, nadat de procureur-generaal en de president der rechtbank zijn gehoord, en zijn op hun verzoek steeds weder dadelijk benoembaar.”

Toelichting. Ten einde zooveel mogelijk een goede keuze van rechters-commissarissen door het gerechtshof te bevorderen, schijnt het hooren van den procureur-generaal en van den president der rechtbank aanbeveling te verdienen. Een goede keuze is van zoo groot belang, dat, naar het oordeel van den ondergeteekende, eenige meerdere waarborgen daarvoor niet kunnen worden ontbeerd.

Artikel 171, derde lid, wordt gelezen als volgt:

„Zij kunnen op hun verzoek om gewichtige redenen vóór den afloop van hun diensttijd door het gerechtshof worden ontslagen, nadat de procureur-generaal en de president der rechtbank zijn gehoord.”

Toelichting. Men zie de voorgestelde wijziging van artikel 171, tweede lid, en de toelichting daarop.

Artikel 174, laatste lid, laatste zin, wordt gelezen als volgt:

„Deze plaatsvervangende griffier wordt vóór den aanvang zijner werkzaamheden door den rechter-commissaris beëdigd dat hij zijne taak naar behooren zal vervullen.”

Toelichting. De voorgestelde wijziging strekt om in het ontwerp de eenheid van terminologie op het stuk van beëdiging niet te verbreken. Men zie artikel 126. Materieel wordt hier niets veranderd. Men vergelijkte artikel 4 der wet van 28 April 1916 (*Staatsblad* n°. 174).

Artikel 188, tweede lid, tweede zin, wordt vervangen door de navolgende twee zinnen:

„Hij is daartoe steeds bevoegd, indien de raadsman bij het verhoor tegenwoordig is. In dit geval bevordert de rechter-commissaris, op het verzoek van den officier van justitie, dat deze bij de verhooren tegenwoordig kan zijn, zonder dat het onderzoek daardoor mag worden opgehouden.”

Toelichting. Artikel 188, tweede lid worde iets anders gereedgeerd. De bevoegdheid toch van den officier van justitie om een verhoor bij te wonen, indien de raadsman daarbij tegenwoordig is, moet niet afhankelijk worden gesteld van de uitnodiging van den rechter-commissaris.

Artikel 189, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

„Voor zoover het belang van het onderzoek dit naar het oordeel van den rechter-commissaris niet verbiedt, is de raadsman bevoegd de verhooren bij te wonen. De rechter-commissaris bevordert, op het verzoek van den raadsman, dat deze bij de verhooren tegenwoordig kan zijn, zonder dat het onderzoek daardoor mag worden opgehouden.”

Toelichting. Nieuw is alleen de tweede zin, waardoor de taak van den rechter-commissaris vereenvoudigd wordt. De

raadsman zal bij de nieuw voorgestelde redactie zelf wat meer diligent moeten zijn. Indien hij den rechter-commissaris verzoekt hem, door tijdige oproeping, telkens in de gelegenheid te willen stellen de verhooren van den verdachte bij te wonen, zal deze daaraan gevolg geven, voor zoover dit kan geschieden zonder dat het onderzoek daardoor wordt opgehouden.

Aan **artikel 189** wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende als volgt:

„Het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van den raadsman van een verdachte die zich naar het oordeel van den rechter-commissaris desbewust en zonder dat van eene geldige reden van verhinderings blijkt, aan zijne verschijning in het gerechtelijk vooronderzoek onttrekt.”

Toelichting. De voorgestelde wijziging strekt om met betrekking tot den raadsman van een voortvluchtigen verdachte het *recht* tot de bijwoning der verhooren uit te sluiten.

In **artikel 237** worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

In het eerste lid wordt, in plaats van „tweede, derde en vierde”, gelezen:

„tweede en derde”.

Aan het artikel wordt een nieuw tweede lid toegevoegd, luidende als volgt:

„In geen geval mag, tenzij de rechter-commissaris hierin bewilligt, door de aanwijzing vertraging in den loop van het gerechtelijk vooronderzoek plaats hebben.”

Het bestaande tweede lid wordt derde lid. Daarin wordt, in plaats van „dat verslag”, gelezen:

„het verslag bedoeld in het eerste lid”.

Toelichting. De voorgestelde wijzigingen zullen bij vergelijking met de artikelen 236 en 237 van het gewijzigd ontwerp aanstonds duidelijk zijn. Mits men slechts bedenke, dat onder „het onderzoek” in artikel 236 is te verstaan het onderzoek der deskundigen, dat in het geval van artikel 237 reeds is afgelopen.

In **artikel 241, eerste lid,** wordt, in plaats van „dat verdere vervolging niet moet plaats hebben”, gelezen:

„dat van verdere vervolging wordt afgezien”.

Toelichting. Het geldt hier enkel een verbetering van redactie.

Aan **artikel 254, tweede lid,** wordt een nieuwe tweede zin toegevoegd, luidende als volgt:

„De verdachte wordt op het verzoek gehoord, althans opgeroepen.”

Toelichting. Men zie artikel 248, derde lid.

In **artikel 256, eerste lid**, wordt, in plaats van „of na de hem betekende kennisgeving van niet verdere vervolging”, gelezen:

„na de hem betekende kennisgeving van niet verdere vervolging of na de hem betekende beschikking, houdende verklaring dat de zaak geëindigd is”.

Toelichting. Men zie het hierboven nieuw voorgestelde **artikel 33a** en de toelichting daarop.

Aan **artikel 256** worden een vierde en een vijfde lid toegevoegd, luidende als volgt:

„Bij verzuim van een termijn voor verdere vervolging of kennisgeving van niet verdere vervolging kan de verdachte ter zake van hetzelfde feit niet weder in rechten worden betrokken dan onder de voorwaarden, in de voorgaande leden bepaald. Echter kan het gerecht, voor hetwelk de zaak het laatst werd vervolgd, op de vordering van het openbaar ministerie, dit alsnog éénmaal een nieuwen termijn stellen, indien het algemeen belang dat dringend eischt. De verdachte wordt op de vordering gehoord, althans opgeroepen. Artikel 247, tweede lid, is van toepassing.

Verzuim van een termijn voor verdere vervolging of kennisgeving van niet verdere vervolging wordt niet aanwezig geacht, indien eene tijdig uitgebrachte dagvaarding om ter terechtzitting te verschijnen, vervalt of wordt ingetrokken of nietig verklaard.”

Toelichting. In het gewijzigd ontwerp is niet geregeld, welke rechtsgevolgen aan het verstrijken van een termijn, voor verdere vervolging of kennisgeving van niet verdere vervolging gesteld, zijn verbonden, en evenmin, of zoodanige termijn al dan niet geacht moet worden te zijn verzuimd, indien een tijdig uitgebrachte dagvaarding vervalt of wordt ingetrokken of nietig verklaard. De voorgestelde aanvulling van artikel 256 regelt zoowel het een als het ander. Aan het *verzuim* van den termijn verbindt het nieuw voorgestelde vierde lid van dat artikel in het algemeen dezelfde rechtsgevolgen als aan een buitenvervolginstelling of een gewone kennisgeving van niet verdere vervolging. Aan het *enkel afloopen* van een niet verzuimden termijn zijn die rechtsgevolgen niet verbonden. Stel b.v., dat de verdachte tijdig is gedagvaard en dat bij de einduitspraak de rechter onbevoegd, de dagvaarding nietig of het openbaar ministerie niet ontvankelijk wordt verklaard. De gestelde termijn voor verdere vervolging is dan vermoedelijk reeds verstreken, doch dit staat, waar hier geen verzuim heeft plaats gehad, aan het uitbrengen eener nieuwe dagvaarding niet in den weg. Is echter de termijn verzuimd, hetzij door het openbaar ministerie, hetzij door den rechter, die b.v. niet tijdig op een verzoek om verlenging beschikte, dan kan de verdachte in het algemeen niet weder in rechten worden betrokken, tenzij nieuwe bezwaren zijn bekend geworden. Een uitzondering is in het nieuwe vierde lid gesteld, ten einde rekening te kunnen houden met een eventueel dringenden eisch van het algemeen belang. Een wellicht zeer gevaarlijke misdadiger dient aan zijn gerechte straf niet te kunnen ontkomen als een gevolg van het verzuim van een termijn door rechter of openbaar ministerie. Dit ware geheel misplaatst formalisme. Daarom is aan het openbaar ministerie de gelegenheid gegeven te vorderen, dat een nieuwe termijn voor verdere vervolging of kennisgeving van niet verdere vervolging zal worden gesteld.

In het nieuw ontworpen vijfde lid is de hierboven in de tweede plaats aangeduide leemte weggenomen.

In **artikel 263, tweede lid**, worden tusschen de woorden „vervolging” en „zijn”, de navolgende woorden ingelascht:

„, alsmede de daarop volgende drie artikelen”.

Toelichting. Ook de artikelen 254, 255 en 256 moeten in het geval van het eerste lid van artikel 263 weder overeenkomstige toepassing vinden. Het schijnt voorzichtiger dit met zoovele woorden te zeggen.

Aan **artikel 267 a, eerste lid**, worden een nieuwe tweede en een nieuwe derde zin toegevoegd, luidende als volgt:

„De verdachte wordt op het verzoek gehoord, althans opgeroepen. Artikel 256, vierde en vijfde lid, is van toepassing.”

Toelichting. Men zie artikel 248, derde lid, alsmede de hierboven voorgestelde aanvulling van artikel 256 en de toelichting daarop.

Na **artikel 268** wordt ingevoegd een nieuw artikel **268a**, luidende als volgt:

„Tot bijwoning van eene openbare terechtzitting worden, tenzij in bijzondere gevallen, ter beoordeeling van den voorzitter, als toehoorders niet toegelaten minderjarige personen die den leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt.

In geval van twijfel omtrent den leeftijd moet ten genoegen van den voorzitter aannemelijk worden gemaakt, dat de persoon die toelating verlangt, den leeftijd van achttien jaren heeft bereikt.”

Toelichting. Men zie de wet van 11 April 1919 (*Staatsblad* n°. 174).

Artikel 273a wordt gelezen als volgt:

„Behalve de rechters en den griffier neemt aan de tafel der rechtbank niemand plaats.”

Toelichting. Voor eene bepaling, voorschrijvende, dat ten aanzien van hunne plaats in de rechtszaal tusschen den officier van justitie en den raadsman gelijkheid wordt betracht, schijnt voldoende grond niet aanwezig. Reeds om praktische redenen schijnt het gewenscht, dat de raadsman in de nabijheid van zijn cliënt zich kan ophouden.

Intusschen is het wel van belang uitdrukking te geven aan het juiste beginsel, dat de officier van justitie evenmin als de raadsman van den verdachte deel uitmaakt van de rechtbank, door te bepalen, dat geen van beiden aan de tafel der rechtbank plaats neemt.

Het tweede lid van het oorspronkelijke artikel is daarom met eenige wijziging behouden.

Artikel 282, derde lid, wordt gelezen als volgt:

„Daarop wordt de getuige door den voorzitter onderzocht.”

Toelichting. De wijziging houdt verband met de schrapping van het Engelsche stelsel van kruisverhoor. Men zie de hieronder voorgestelde wijziging van artikel 283 en de toelichting daarop.

Artikel 283 wordt gelezen als volgt:

„Nadat de getuige zijne verklaring heeft afgelegd, kunnen de rechters en daarna achtereenvolgens de officier van justitie en de verdachte of, indien de getuige door of ten verzoeken van den verdachte gedagvaard is of ingevolge artikel 278, derde lid, op diens verzoek wordt gehoord, de verdachte en de officier van justitie hem vragen doen.

De voorzitter geeft voorts aan den verdachte en diens raadsman de gelegenheid om tegen den getuige en diens verklaring in te brengen, wat tot verdediging kan dienen, en aan den officier van justitie die tot het maken van opmerkingen ten opzichte van de door den getuige afgelegde verklaring.

De rechtbank kan ambtshalve of op het verzet van den officier van justitie of van den verdachte beletten dat aan eenige vraag door den verdachte of diens raadsman of door den officier van justitie gedaan, wordt gevolg gegeven.”

Toelichting. Naar het oordeel van den ondergeteekende, die zich ten deze wenscht te houden aan het oorspronkelijke ontwerp, dient de bestaande wijze van ondervraging van getuigen en verdachten in hoofdzaak te worden gehandhaafd en niet door het Engelsche stelsel te worden vervangen. Hij zal over deze quaestie, die reeds van alle kanten is bezien, niet veel anders zeggen dan dit, dat de bestaande wijze van ondervraging z. i. grootere waarborgen biedt voor het afleggen van zoo juist en volledig mogelijke verklaringen. De verdachte en diens raadsman moeten, als zij aan de beurt komen, zelf hunne vragen rechtstreeks tot den getuige kunnen richten. Maar de ondervraging behoort niet allereerst van partijen uit te gaan. De psychologie der getuigenverklaring heeft wel geleerd, dat, zelfs waar de wil om de waarheid te spreken aanwezig is, het geheel zuiver en volledig reproduceeren van vroegere waarnemingen behoort tot de betrekkelijke zeldzaamheden. Is dit juist, dan dient de ondervraging — de kunst van den ondervrager bestaat daarin — zoo gunstig mogelijke voorwaarden te scheppen voor zuivere en volledige reproductie en c. q. voor den wil om de waarheid te spreken, waartoe nu eens geduld en tegemoetkomendheid dan weder een meer krachtig optreden worden vereischt. Den voorzitter, wiens roeping is onpartijdig te zijn, is dit beter toevertrouwd dan partijen, die uiteraard in het bijzonder — en dat is inhaerent aan het Engelsche stelsel — het afleggen van verklaringen *in haar belang* trachten te bevorderen. De ondergeteekende heeft derhalve het artikel tot zijn oorspronkelijken vorm teruggebracht. Intusschen heeft hij in het eerste lid thans nedergelegd, dat de getuige à décharge eerst door den verdachte en diens raadsman wordt ondervraagd en pas daarna door den officier van justitie. Bij den getuige à charge is dit andersom. Aldus worden na de ondervraging door den voorzitter en de rechters de elementen voor een kruisverhoor ingevoerd. In het tweede lid is voor den officier van justitie de gelegenheid behouden om opmerkingen te maken ten opzichte van de door den getuige afgelegde verklaring.

Artikel 284 wordt gelezen als volgt:

„Gedurende den verderen loop van het onderzoek kunnen den getuige door den voorzitter, de rechters, den officier van justitie en den verdachte nog vragen worden gedaan. Artikel 283, tweede en derde lid, is van toepassing.”

Toelichting. In den tweeden zin wordt thans verwezen naar artikel 283, gelijk dat hierboven gewijzigd is voorgesteld.

In artikel 289, eerste lid, worden geschrapt de woorden:
„, hetzij ambtshalve, hetzij op de vordering van den officier van justitie”.

Toelichting. Naar het oordeel van den ondergeteekende dient het onderzoek in zake verdenking van meened mede door den verdachte of diens raadsman te kunnen worden uitgelokt. Men vergelijkte de artikelen 321 en 324, eerste lid.

Artikel 294 wordt gelezen als volgt:

„Nadat alle getuigen en deskundigen zijn gehoord, wordt de verdachte door den voorzitter ondervraagd.

Is er meer dan één verdachte, dan geschiedt de ondervraging in de orde waarin zij zijn gedagvaard.

De orde kan door den voorzitter worden veranderd, hetzij ambtshalve, hetzij op de vordering van den officier van justitie of op het verzoek van een der verdachten.”

Toelichting. Het artikel is in hoofdzaak tot zijn oorspronkelijken vorm teruggebracht, in verband met de schrapping van het Engelsche stelsel van kruisverhoor. Men zie de hierboven voorgestelde wijziging van artikel 283 en de toelichting daarop. Men zie ook de nieuw voorgestelde artikelen 295 en 295a.

Artikel 295 wordt gelezen als volgt:

„Nadat de verdachte zijne verklaring heeft afgelegd, kunnen de rechters en daarna achtereenvolgens de raadsman, de mede-verdachte en de officier van justitie hem vragen doen.

Gedurende den verderen loop van het onderzoek kunnen den verdachte door den voorzitter, de rechters, den officier van justitie, den raadsman en den mede-verdachte vragen worden gedaan.

Artikel 283, laatste lid, is van toepassing.”

Toelichting. Men vergelijkte de artikelen 283 en 284. Naar het oordeel van den ondergeteekende behoort de verdachte, na zijne ondervraging door den voorzitter en de rechters, eerst door zijn raadsman, die ten deze uitdrukkelijk moet worden genoemd, en den mede-verdachte of diens raadsman te worden ondervraagd en pas daarna door den officier van justitie. Aldus worden ook hier de elementen voor een opvolgend kruisverhoor in de wet nedergelegd. Het is logisch, dat eerst de eigen partij ondervraagt en eerst daarna de wederpartij.

Na **artikel 295** wordt ingevoegd een nieuw artikel **295a**, luidende als volgt:

„Reeds vóór de ondervraging van den verdachte overeenkomstig artikel 294 kunnen de voorzitter, de rechters, de officier van justitie, de raadsman en de mede-verdachte hem vragen doen. Artikel 283, laatste lid, is van toepassing.

De voorzitter kan, mits met goedvinden van de rechtbank, bepalen dat eenige ondervraging van den verdachte tot diens ondervraging overeenkomstig artikel 294 zal worden aangehouden.”

Toelichting. De mogelijkheid dient te blijven, dat reeds vóór zijne ondervraging overeenkomstig artikel 294 den verdachte vragen worden gedaan. Men denke hierbij niet alleen aan vragen in verband met afgelegde verklaringen van getuigen of deskundigen, met de voorlezing van stukken of met de vertooning van stukken van overtuiging, doch ook b.v. aan de vraag of de verdachte bekent. In geval van bevestigende beantwoording dezer laatste vraag kan b.v. niet zelden van het verhoor van bepaalde getuigen worden afgezien.

In **artikel 298, eerste lid**, wordt onmiddellijk na het woord „gesteld” de navolgende zinsnede ingelascht:

„en behandeld, dat de officier van justitie of de raadsman buiten tegenwoordigheid van den verdachte betreffende diens geestvermogens het woord zal voeren”.

Toelichting. De voorgestelde aanvulling strekt om het artikel nog beter aan zijn doel te doen beantwoorden.

In **artikel 314, tweede lid**, worden geschrapt de woorden: „en tweede”.

Toelichting. Deze wijziging is noodig geworden door de schrapping van artikel 264, tweede lid.

In **artikel 337, laatste lid**, wordt het woord „uitsluitend” geschrapt.

Toelichting. Het woord „uitsluitend” zou taalkundig aanleiding kunnen geven tot het misverstand, als zou de rechter slechts op het proces-verbaal van een opsporingsambtenaar het bewijs, dat de verdachte het telastgelegde feit heeft gepleegd, mogen aannemen. Het kan veilig vervallen.

Artikel 346, tweede lid, wordt gelezen als volgt:

„De bepaling van het voorgaande lid geldt niet, indien de rechtbank beslist, dat de voorwerpen door misdrijf aan den eigenaar of rechthebbende zijn onttrokken, of indien zij beslist, dat die voorwerpen geheel of gedeeltelijk geacht moeten worden voor de door misdrijf verkregene in de plaats te zijn getreden; in die gevallen kan zij, al of niet voorwaardelijk en onverminderd overigens ieders rechten, de afgifte gelasten aan den met name in het vonnis te vermelden persoon aan wien de voorwerpen wederrechtelijk zijn of geacht worden te zijn onttrokken, en bepaalt zij, indien de hogere waarde der in de plaats getreden voorwerpen naar haar oordeel dit noodig maakt, zoo noodig na verhoor van den belanghebbende ter terechtzitting, de wijze waarop de afdoening zal plaats vinden.”

Toelichting. De wijziging strekt om het artikel in overeenstemming te brengen met artikel 8 der wet van 7 Juni 1919 (*Staatsblad* n°. 311), houdende nadere voorzieningen ter bestrijding van heling.

Artikel 355, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

„Het vonnis wordt door den voorzitter of door een der rechters, die over de zaak heeft geoordeeld, uitgesproken in eene openbare zitting der rechtbank, samengesteld uit drie leden, in tegenwoordigheid van den officier van justitie en van den griffier.”

Toelichting. Officier van justitie en griffier zijn eigenlijk in ae samenstelling der rechtbank niet begrepen. Vandaar de voorgestelde wijziging.

Artikel 359 wordt gelezen als volgt:

„Indien de verdachte bij het vonnis bij verstek gewezen, niet van geheele telastlegging is vrijgesproken, wordt eene mededeeling van de beslissing door de rechtbank overeenkomstig de artikelen 342, 344 of 345, tweede lid, gegeven, vanwege den officier van justitie zoo spoedig mogelijk aan den verdachte beteevend. Deze bepaling geldt niet ten aanzien van den verdachte wien, voor zooveel betreft het rechtsgeding bij verstek, de dagvaarding om ter terechtzitting te verschijnen in persoon is beteevend.

De mededeeling vermeldt den rechter die het vonnis gewezen heeft, de dagteekening van het vonnis, de in het vonnis voorkomende rechtskundige benaming van het strafbare feit met vermelding omstreeks welken tijd en waar ter plaatse dat feit begaan zou zijn, en, voor zooveel in het vonnis vermeld, naam en voornamen, leeftijd, geboorteplaats, beroep en woon- of verblijfplaats van den verdachte.

De mededeeling wordt in alle gevallen waarin de officier van justitie dit bepaalt, en overigens zooveel mogelijk aan den persoon van den verdachte beteevend. De officier van justitie kan het beteekenen van de mededeeling mede opdragen aan de marechaussee zoomede aan alle ambtenaren van gemeentepolitie. De officieren en onderofficieren der marechaussee, de burgemeesters en de commissarissen van politie verleen daartoe hunne tusschenkomst.

Is ten aanzien van den verdachte artikel 14a van het Wetboek van Strafrecht toegepast, dan vermeldt de mededeeling bovendien alle tot het in dat artikel bedoelde bevel betrekkelijke beslissingen en geschiedt de beteekening niet anders dan aan hem in persoon.”

Toelichting. De voorgestelde wijziging strekt om het artikel in overeenstemming te brengen met artikel 1 der wet van 11 April 1919 (*Staatsblad* n°. 173), tot wijziging van den Achtsten Titel van het Wetboek van Strafvordering. In de opsomming van den inhoud der mededeeling in het tweede lid kon de vermelding van de opgelegde straf of den toegepasten maatregel achterwege blijven, nu in het eerste lid reeds is voorgeschreven mededeeling van de beslissing, door de rechtbank overeenkomstig artikel 344 gegeven, d. i. van de oplegging van de straf of den maatregel, op het feit gesteld.

Artikel 375, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

„Tegen het bij verstek gewezen vonnis of arrest, als einduitspraak gegeven, kan degene die daarbij niet van de geheele telastlegging is vrijgesproken, noch daaraan geheel of gedeeltelijk heeft voldaan, verzet doen uiterlijk binnen den tijd van veertien dagen na dien waarop eene mededeeling, als bedoeld in artikel 359, aan hem in persoon is beteevend, doch in geen geval later dan uiterlijk binnen driemaal vier en twintig uren nadat hij ter uitvoering van het bij verstek gewezen vonnis of arrest is aangehouden. Is, voor zooveel betreft het rechtsgeding bij verstek, de dagvaarding om ter terechtzitting te verschijnen aan den persoon van den verdachte beteevend, dan kan deze niet later verzet doen dan uiterlijk binnen veertien dagen na de uitspraak van het vonnis of arrest bij verstek gewezen. Het verzet geschiedt bij exploit beteevend aan het openbaar ministerie bij het gerecht dat de uitspraak deed.”

Toelichting. De voorgestelde wijziging strekt om het artikel in overeenstemming te brengen met artikel 2 der wet van 11 April 1919 (*Staatsblad* n°. 173). Men zie ook de hieronder voorgestelde wijziging van artikel 502, eerste lid, en de toelichting daarop.

Vaststelling van een Wetboek van Strafvordering.

Artikel 376, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

„Na de beteekening van eene mededeeling, als bedoeld in artikel 359, of, indien zoodanige mededeeling niet behoef te geschieden, na de uitspraak kan het vonnis of arrest bij verstek gewezen, worden ten uitvoer gelegd.”

Toelichting. Het vonnis of arrest bij verstek gewezen, dient, naar het oordeel van den ondergeteekende dadelijk na de beteekening van de verstekmededeeling of, in geval de dagvaarding om ter terechtzitting te verschijnen aan den verdachte in persoon was beteekend, dadelijk na de uitspraak te kunnen geschieden. Onder het bestaande wetboek is dit niet anders. En de practijk heeft geenerlei behoefte aan wijziging op dit stuk doen kennen.

Aan **artikel 376, tweede lid,** wordt een nieuwe tweede zin toegevoegd, luidende als volgt:

„Deze bepaling geldt niet ten aanzien van een verzet waarvan naar het oordeel van het openbaar ministerie vaststaat dat het na het verstrijken van den daarvoor gestelden termijn is gedaan, tenzij op verzoek van dengene die in verzet gekomen is, en na zijn verhoor, indien hij dit bij dat verzoek heeft gevraagd, de voorzitter van het gerecht dat, of de kantonrechter die het vonnis of arrest heeft gewezen, anders bepaalt.”

Toelichting. Men zie artikel 2 der wet van 11 April 1919 (*Staatsblad* n°. 173).

In **artikel 390, laatste lid,** worden de woorden „en derde” geschrapt.

Toelichting. De wijziging is noodig, nu het oorspronkelijke tweede lid van artikel 264 is geschrapt.

In **artikel 400, tweede lid,** worden tusschen de woorden: „hij” en „niet” de navolgende woorden ingelascht:

„ter zake van hetgeen in eersten aanleg te zijnen laste bewezen is verklaard.”

Toelichting. Indien in hooger beroep iets meer of iets anders ten laste van den verdachte als bewezen wordt aangenomen dan in eersten aanleg, komt de regel van artikel 400, tweede lid, gelijk dat lid luidt in het gewijzigd ontwerp, niet juist meer voor. Dit in verband met artikel 384 van het ontwerp, ingevolge welk artikel de verdachte een langeren appèltermijn heeft dan het openbaar ministerie. Stel b.v. dat aan den verdachte primair is ten laste gelegd doodslag, subsidiair mishandeling met doodelijk gevolg, en dat hij in eersten aanleg van den doodslag is vrijgesproken, terwijl de subsidiaire telastlegging is bewezen verklaard. Het openbaar ministerie zal in een dergelijk geval, al acht het de gegeven beslissing onjuist, wellicht wegens de geringe kansen op een andere beslissing van den omslag van beroep willen afzien, wanneer het weet, dat ook de verdachte den hooger rechter niet in beweging zal brengen. Dit kan het openbaar ministerie echter naar het gewijzigd ontwerp niet meer tijdig weten. Het gevolg zou dus zijn een noodelooze vermeerdering der appèllen van de zijde van het openbaar ministerie. Wel is waar zou het openbaar ministerie kunnen appelleren met de bedoeling om c. q. het appèl weder in te trekken. Doch dit ware eene minder waardige

vertooning. De voorgestelde wijziging zal die voorkomen. Zou bijv. in het hierboven gestelde geval de verdachte, die alleen geappelleerd heeft, in hooger beroep schuldig worden verklaard aan doodslag, dan zal hem een zwaardere straf kunnen worden opgelegd. En hiermede vervalt het motief voor het openbaar ministerie om in een dergelijk geval per se in hooger beroep te gaan.

In **artikel 410, tweede lid,** wordt, in plaats van „het rechtspunt”, gelezen:

„een rechtspunt”.

Toelichting. Het woord „het” zou den schijn kunnen wekken, alsof slechts van één rechtspunt sprake zou kunnen zijn.

In **artikel 429, eerste lid,** wordt, in plaats van „waar het verzet of beroep is ingesteld of het bezwaarschrift ingeleverd”, gelezen:

„door of bij hetwelk de beslissing is gegeven of de handeling is verricht”.

Toelichting. Het ongewijzigde artikel zou voor het geval van afstand van een nog niet ingesteld rechtsmiddel geen aanwijzing geven. Bovendien wordt het verzet niet ter griffie gedaan.

In **artikel 432, eerste lid, onder 2°,** wordt, in plaats van „hetzij tot vrijspraak van den veroordeelde”, gelezen:

„hetzij tot vrijspraak van den veroordeelde, hetzij tot ontslag van rechtsvervolgving op grond dat deze niet strafbaar was”.

Toelichting. Nu het ontslag van rechtsvervolgving op grond van niet-strafbaarheid van den verdachte in het gewijzigd ontwerp in eere is hersteld, dient bovenstaande wijziging te worden aangebracht. Men vergelijk artikel 375, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering.

In **artikel 440, tweede lid,** wordt, in plaats van „vrij te spreken”, gelezen:

„vrij te spreken of als niet-strafbaar te ontslaan van alle rechtsvervolgving”.

Toelichting. Men zie de hierboven voorgestelde wijziging van artikel 432, eerste lid, n°. 2 en de toelichting daarop.

Artikel 461, tweede lid, vervalt.

Toelichting. De term „jeugdige verdachte” wordt zoo weinig gebruikt, dat het geschrapte lid overbodig voorkomt. Bovendien zou dat lid tot moeilijkheden aanleiding hebben kunnen geven met het oog op het geval, dat de minderjarige verdachte tijdens het onderzoek achttien jaar wordt. Men zie bijv. artikel 469, eerste lid (*oud*). Beter komt het voor in elk artikel vast te leggen, op welke groep van minderjarige verdachten het betrekking heeft.

In **artikel 463, eerste lid**, wordt, in plaats van „jeugdigen verdachte”, gelezen:

„minderjarigen verdachte die tijdens het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt”.

Toelichting. De ondergeteekende zou de gelegenheid willen behouden om ook oudere personen dan achttienjarigen elders dan in het Huis van bewaring onder te brengen, bijv. in een observatiehuis. Mits zij tijdens het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt. Men vergelijk artikel 45, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering.

In **artikel 463, tweede lid**, vervalt het woord „jeugdigen”.

Toelichting. Men zie de beide voorafgaande wijzigingen.

In **artikel 464, eerste lid**, wordt, in plaats van „jeugdigen verdachte”, gelezen:

„minderjarigen verdachte die den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt”.

Toelichting. Deze wijziging brengt geen verandering in betekenis mede.

In **artikel 465** worden de navolgende wijzigingen aangebracht. In plaats van „jeugdigen verdachte tijdens het gerechtelijk vooronderzoek” wordt gelezen:

„minderjarigen verdachte die tijdens zijne eerste oproeping in het gerechtelijk vooronderzoek den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt”.

Aan het artikel wordt een nieuw tweede lid toegevoegd, luidende als volgt:

„Het voorgaande lid is niet van toepassing, indien het gerechtelijk vooronderzoek ingevolge artikel 147 is ingesteld.”

Toelichting. De voorgestelde wijzigingen zullen bij enkele lezing duidelijk zijn. Men vergelijk artikel 61bis van het Wetboek van Strafvordering.

In **artikel 466** wordt, in plaats van „De bij het voorgaande artikel bedoelde raadsman”, gelezen:

„De raadsman van den minderjarigen verdachte die tijdens zijne eerste oproeping in het gerechtelijk vooronderzoek den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt”.

Toelichting. Wijziging van dit artikel is noodzakelijk. Men denke bijv. aan den gekozen raadsman. De redactie sluit zich thans aan bij die van artikel 465, gelijk dat hierboven gewijzigd is voorgesteld.

Artikel 468 wordt gelezen als volgt:

„Indien de minderjarige verdachte die in verzekering is gesteld of zich in voorloopige hechtenis bevindt, tijdens het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, is ten aanzien van zijne ouders of zijn voogd artikel 46 betreffende het recht van mondeling en schriftelijk verkeer van den raadsman met den verdachte van overeenkomstige toepassing.”

Toelichting. Deze wijziging houdt verband met de verandering, welke artikel 46 hierboven heeft ondergaan. Men zie ook de artikelen 76 en 62a.

In **artikel 469** worden de navolgende wijzigingen aangebracht.

In het eerste lid wordt, in plaats van „jeugdigen verdachte”, gelezen:

„minderjarigen verdachte die tijdens het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt”.

Aan het artikel wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende als volgt:

„De beide voorgaande leden zijn niet van toepassing, indien het gerechtelijk vooronderzoek ingevolge artikel 147 is ingesteld.”

Toelichting. De voorgestelde wijziging van het eerste lid schijnt gewenscht. Hier dient, naar het oordeel van den ondergeteekende, de leeftijd tijdens het begaan van het feit beslissend te zijn. Men blijft aldus in de lijn van artikel 100, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering.

Voor wat betreft kantongerechtszaken komt de plaatsing in een observatiehuis voor een termijn van ten hoogste zes weken een te ingrijpende maatregel voor.

In **artikel 471** wordt, in plaats van „jeugdige verdachte”, gelezen:

„minderjarige verdachte die den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt”.

Toelichting. Deze wijziging, noodig geworden door de schrapping van artikel 461, tweede lid, brengt geen verschil in betekenis mede.

In **artikel 472** wordt, in plaats van „derde”, gelezen:

„tweede”.

Toelichting. De voorgestelde wijziging is noodig geworden door de schrapping van artikel 264, tweede lid.

Artikel 472a vervalt.

Toelichting. Een regeling betreffende den kinderrechter zal te harer tijd in het ontworpen wetboek worden nedergelegd in het licht der behandeling van het wetsontwerp tot invoering van den kinderrechter. Voorhands is de materie van dat wetsontwerp hier ter zijde gelaten.

Vaststelling van een Wetboek van Strafvordering.

In **artikel 477, vierde lid**, wordt, in plaats van „worden opgeroepen”, gelezen:

„schriftelijk worden opgeroepen”.

Toelichting. Oproeping van ouders of voogd bij exploit (artikel 545) komt onnoodig voor. Oproeping op de wijze, bepaald in artikel 549, is voldoende te achten.

Artikel 502, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

„Is ingevolge een vonnis of arrest bij verstek geweest, lijfswang op den verdachte toegepast of beslag op zijne goederen gelegd, dan kan hij tegen dat vonnis of arrest in geen geval later verzet doen dan uiterlijk binnen driemaal vier en twintig uren daarna.”

Toelichting. Men vergelijkte artikel 375, eerste lid, gelijk dat hierboven nieuw is voorgesteld, alsmede artikel 2 der wet van 11 April 1919 (*Staatsblad* n°. 173). De systematiek van het ontwerp brengt mede om in artikel 375, eerste lid, lijfswang en beslag op goederen, welke enkel in rijksbelastingzaken voorkomen, niet te vermelden.

In **artikel 517, eerste lid**, wordt, in plaats van „, in het geval van het eerste lid van het voorgaande artikel”, gelezen:

„op grond van het onderzoek bedoeld in het voorgaande artikel”.

Toelichting. Deze wijziging wordt voorgesteld, vermits de aanhef van het tweede lid („In het andere geval”) moet slaan op het geval, dat de rechter-commissaris geen termen vindt voor de invrijheidstelling van den verdachte, en niet, gelijk de bestaande redactie van het eerste lid zou kunnen doen vermoeden, op het geval, dat het eerste lid van artikel 516 niet is toegepast.

In **artikel 517, laatste lid**, wordt, in plaats van „toepassing”, gelezen:

„overeenkomstige toepassing”.

Toelichting. Er is ten deze enkel van een *overeenkomstige* toepassing sprake.

Aan **artikel 531** wordt een nieuwe tweede zin toegevoegd, luidende als volgt:

„De artikelen 120—123 zijn van toepassing.”

Toelichting. De verwijzing naar de artikelen 120—123 is

in gelijksoortige gevallen ook elders aangebracht. Men zie de artikelen 56, laatste lid, 96 en 516, eerste lid.

In **artikel 543** wordt, in plaats van „eenzelvigheid”, gelezen: „identiteit”.

Toelichting. Het geschrapte woord pleegt in het bijzonder te worden gebruikt ter aanduiding van een karaktereigenschap.

In **artikel 544, eerste lid**, wordt, in plaats van „eenzelvigheid”, gelezen:

„identiteit”.

Toelichting. Men zie de toelichting op de voorgestelde wijziging van artikel 543.

In **artikel 544a** wordt, in plaats van „eenzelvigheid”, gelezen: „identiteit”.

Toelichting. Men zie de toelichting op de voorgestelde wijziging van artikel 543.

In **artikel 550** worden de woorden „, volgens de verordeningen,” geschrapd.

Toelichting. De geschrapte woorden houden geen rekening met de mogelijkheid, dat de wet zelve de sluiting der griffie op bepaalde dagen zou bevelen of dat de reden der sluiting van feitelijken aard is.

In den **Inhoud** wordt, in plaats van „(artt. 28—33)” gelezen: „(artt. 28—33a)”.

Toelichting. Deze wijziging is noodzakelijk als een gevolg van de voorgestelde invoeging van een nieuw artikel 33a.

De Minister van Justitie,
HEEMSKERK.

